

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa Narodowego Fundusz Zdrowia w W. – (...) Oddziału
Wojewódzkiego w K.

przeciwko J.M., S.M., E.E. i M.Z.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 września 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej S. M., skargi kasacyjnej E.E. i skargi kasacyjnej J.M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,

**2) przyznaje adwokatowi M.L., prowadzącemu Kancelarię
Adwokacką w K. i poleca Skarbowi Państwa - Sądowi
Apelacyjnemu w (...) aby wypłacił mu kwotę 1.800,- (jeden tysiąc
osiemset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów
i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej z urzędu pozwanej E.E. w postępowaniu kasacyjnym,**

**3) przyznaje adwokatowi W.P., prowadzącemu Kancelarię
Adwokacką w K. i poleca Skarbowi Państwa - Sądowi
Apelacyjnemu w (...) aby wypłacił mu kwotę 3.600,- (trzy tysiące
sześćset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów
i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej z urzędu pozwanemu J.M. w postępowaniu
apelacyjnym,**

4) zasądza na rzecz powoda od pozwanych J.M. i E.E. solidarnie kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, od pozwanych J.M. i S.M. solidarnie kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł, od pozwanego J.M. kwotę 2.700,- (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwani J.M., S.M. i E.E. - każde z osobna - wnieśli skargi kasacyjne od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 lutego 2020 r., którym oddalono apelację czworga pozwanych: J.M., S.M., E.E. oraz M.Z. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 kwietnia 2018 r., którym zasądzono na rzecz strony powodowej Narodowego Funduszu Zdrowia - (...) Oddziału Wojewódzkiego w K.:

- od pozwanych J.M., A.K., M.Z. i E.E. solidarnie kwotę 129 711,96 zł z ustawowymi odsetkami;
- od pozwanych J.M., A.K. i M.Z. solidarnie kwotę 266 714,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami;
- od pozwanych J.M. i A.K. solidarnie kwotę 18 660,19 zł z ustawowymi odsetkami;
- od pozwanych J.M. i S.M. solidarnie kwotę 156 520,16 zł z ustawowymi odsetkami.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

1. Skarżąca S.M. oparła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., podnosząc że w sprawie wystąpiła rozbieżność orzecznicza pomiędzy sądami obu instancji w odniesieniu do możliwości ustalenia wysokości szkody na podstawie znamienia uprzednio okaranego przestępstwa (art. 11 k.p.c.). Ponadto skarżąca wywodzi, że na skutek uzupełnienia materiału dowodowego zgromadzonego przed sądem cywilnym o elementy wynikające z wcześniejszego postępowania karnego doszło do

oczywistego naruszenia art. 415 w zw. z art. 6 k.c. poprzez zmianę ciężaru i zakresu dowodu.

2. Skarżąca E.E. oparła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podnosząc że oczywista zasadność skargi wynika - w jej ocenie - z naruszenia art. 11 k.p.c. poprzez zwolnienie powoda z konieczności prowadzenia postępowania dowodowego w zakresie wysokości szkody, podczas gdy ta wysokość była kwestionowana przez pozwanych w toku postępowania w obu instancjach.

3. Skarżący J.M. oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., podnosząc że w sprawie występuje zagadnienie prawne odnoszące się do sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji błędnie uznał się za związany wyrokiem karnym i odstąpił od postępowania dowodowego. W ocenie skarżącego sytuacja taka jest niedostatecznie opisana w orzecznictwie i w piśmiennictwie i sprawia problemy sądom powszechnym. Skarżący upatruje nieważności postępowania w postaci pozbawienia go możliwości obrony własnych praw w dwuinstancyjnym postępowaniu. W ten sposób bowiem interpretuje okoliczność przyjęcia przez sądy rozpoznające sprawę wysokości szkody wynikającej z wyroku wydanego w sprawie karnej i brak przeprowadzenia odrębnego postępowania dowodowego na tę okoliczność.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, tzn. jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi, wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl. oraz z dnia 3 lutego 2012 r. II UK 271/11, niepubl.).

Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają

być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Konieczny jest również opis wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegający na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15; z dnia 27 listopada 2015 r., IV CSK 330/15 - niepubl.), przy czym nie chodzi tu o rozbieżności w wykładni pomiędzy sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, niepubl.). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni powołanych przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, brak jest interesu publicznego w przyjęciu takiej skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II UK 515/13; z dnia 16 lipca 2013 r., II UK 142/13 - niepubl.).

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - niepubl.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.).

Zgodnie zaś z wielokrotnie powtarzanym stanowiskiem Sądu Najwyższego nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) nie może być spowodowana uchybieniami w zakresie

postępowania dowodowego lub pominięciem zgłoszonych przez stronę środków dowodowych, Pozbawienie możliwości działania strony powodujące nieważność postępowania zachodzi tylko wtedy, gdy strona nie miała możliwości obrony swoich praw, a nie gdy ta obrona była utrudniona bądź gdy brak działania strony mógł podlegać sanowaniu na dalszych etapach postępowania (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2020 r., IV CSK 516/20 oraz z dnia 5 listopada 2020 r., II CZ 51/20 - niepubl.).

Choć każde ze skarżących uzasadniało wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania inną przyczyną z art. 398⁹ § 1 k.p.c., to wspólnym mianownikiem wszystkich trzech wywodów było kwestionowanie zastosowania art. 11 k.p.c. w stanie faktycznym sprawy. Już po wstępnej lekturze zaskarżonego wyroku Sąd Najwyższy uzyskał przekonanie, że nie podziela stanowiska skarżących w tym zakresie. O ile bowiem co do zasady wysokość szkody ustalona na potrzeby postępowania karnego nie wiąże sądu orzekającego w sprawie cywilnej, o tyle rzecz ma się inaczej w przypadku typu przestępstwa, za które skazani zostali skarżący.

Do znamion przestępstwa uregulowanego w art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. należy doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości. Aby zdefiniować zatem w sposób odpowiedni znamiona tego czynu zabronionego niezbędne jest dokonanie wyliczenia wartości przedmiotowego mienia i uwzględnienie go zarówno w zarzucie aktu oskarżenia, jak i w sentencji ewentualnego wyroku skazującego. Tak też uczynił Sąd Okręgowy w K., rozpoznając sprawę karną przeciwko skarżącym. Minimalna ustalona wartość sprzeniewierzonego mienia została w konsekwencji zawarta w sentencji wyroku skazującego, gdyż stanowiła znamię przestępstwa ocenianego m.in. według wartości mienia, którego dotyczy.

Dodatkowo należy podkreślić, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skarg do rozpoznania w każdej ze skarg było niewystarczające z przyczyn czysto formalnych.

Rozbieżność w orzecznictwie, na którą wskazuje skarżąca S.M. dotyczy jedynie różnic pomiędzy wyrokiem Sądu pierwszej i drugiej instancji. Taka sytuacja nie uzasadnia przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1

pkt 2 k.p.c. W przepisie tym chodzi bowiem o sytuację, w której wiele sądów powszechnych lub różne składy Sądu Najwyższego dokonują odmiennej oceny podobnych do siebie stanów faktycznych ze względu na zastosowanie dwóch różnych - jednak uzasadnionych w świetle metodologii prawniczej - wykładni tego samego przepisu.

Natomiast w skardze pozwanego J.M. nie wyodrębniono wcale uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Należy podkreślić, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. By spełnić to wymaganie konieczne jest pełne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z perspektywy powołanych w nim przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie wystarcza odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazano w nim tożsame argumenty (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 - niepubl.). Wymaganie to uzasadnione jest okolicznością, że postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i §2 pkt 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zaś o kosztach pomocy prawnej świadczonej z urzędu orzekł na podstawie §16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 i 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.